

Drets dels infants i adolescents: identificats els reptes, avancem en la justícia en l'aplicació dels drets

Per la Dra. Carme Panchón Iglesias (@CPanchon), Professora titular de Pedagogia de la Inadaptació Social. Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació (MIDE). Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona. Vicepresidenta del Consorci Institut d'Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB).

Paraules clau: drets dels infants, infància, adolescència

Defensar els drets de la infància té una incidència en el seu benestar; passa sens dubte per acomplir els textos legislatius que recullen els seus drets, invertir en infància i posar en marxa polítiques públiques efectives.

Dibuix participació de les nenes Raquel i Agnès al III Congrés Mundial sobre Drets de la Infància i l'Adolescència (Barcelona, 2007)

Amb la commemoració el 2014 del 25è aniversari de la Convenció de Drets dels Infants¹, vam tenir l'oportunitat de revisar i reflexionar sobre el seu desenvolupament al llarg d'aquests anys i destacar la situació en què ens trobàvem, tant a Catalunya com a l'Estat espanyol.

Nombroses jornades, taules rodones, tallers específics, actes, etc. van aconseguir que tant persones expertes com professionals de les entitats i administracions compartíssim, sobretot, **els nombrosos reptes que encara teníem pendents a casa nostra**. Posteriorment, alguns d'aquests treballs, amb motiu de diverses campanyes electorals, es van presentar i debatre amb partits polítics i candidatures amb la intenció que poguessin incorporar les propostes en els seus programes electorals.

La situació en què ens trobem actualment a Catalunya incideix de manera clara en la infància i l'adolescència, **col·lectiu que està patint directament les conseqüències de la crisi econòmica i de govern** dels darrers anys.

El debat i la identificació dels principals reptes ha de permetre avançar en polítiques i accions que garanteixin els drets dels infants, principalment aquells que es troben més desfavorits i en situació de risc d'exclusió social.

¹ La Convenció sobre els Drets dels Infants va ser aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989. Catalunya es va adherir a la Convenció mitjançant una resolució del Parlament de Catalunya l'any 1991.

Entre altres, el principal repte és **assegurar més inversió i compromís en infància**. Cal que les administracions competents en la matèria garanteixin els drets, identificant els col·lectius més vulnerables² sobre els quals s'ha de fer discriminació positiva per facilitar els seus drets i actuar sobre els determinants de la desigualtat.

Les coincidències entre diferents entitats³, la finalitat de les quals és la defensa dels drets dels infants, i institucions com la Sindicatura de Greuges⁴ segueixen sent la **reclamació a les diferents administracions d'accions contundents** que permetin la garantia del ple exercici dels seus drets als infants i adolescents més vulnerables.

Malgrat **els esforços**, per una banda de l'aprovació de la Llei 14/2010, dels drets i oportunitats de la infància i l'adolescència⁵, i del Pacte per a la Infància⁶, **no han estat suficients per superar els desafiaments plantejats** des de la perspectiva dels infants i adolescents, que són l'eix central de totes les actuacions.

D'entre la llista dels nombrosos temes a atendre (facilitar la seva participació activa; evitar la violència en els diferents àmbits de desenvolupament i relació; donar suport a les famílies; fer especial atenció a infants i adolescents en situació de desemparament: famílies d'acollida, centres residencials) s'ha de **prioritzar l'atenció sobre realitats que poden incrementar la seva vulnerabilitat**, com per exemple: l'especial protecció dels drets i de l'interès superior de l'infant en els **processos de separació i de divorci**; la **segregació escolar** que per raons econòmiques i socials impedeix la igualtat d'oportunitats; la situació dels infants refugiats i la dels nois i noies **menors d'edat no acompanyats** que necessiten solucions urgents que respectin els seus drets i també superar la situació d'invisibilitat davant la societat i les administracions.

La tasca de la universitat

La **Universitat de Barcelona** impulsa i participa en diversos **grups de recerca, programes i projectes** sobre els drets humans i, específicament, sobre els drets dels infants i adolescents.

En col·laboració amb l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, **la Fundació Solidaritat UB desenvolupa el programa PAULA d'educació per a la pau**, adreçat a promoure la integració curricular de l'educació per la pau, els drets humans i

² L'Informe dels Drets dels Infants del Síndic de Greuges de 2013 exigia que: "es prioritzin les polítiques d'atenció a la infància en situació de vulnerabilitat". Remarcava també que: "la suspensió d'alguns ajuts i serveis ha agreujat les situacions d'infants que viuen en entorns empobrits". Afirmava que: "aquestes mancances han afectat drets tan importants com el dret a un nivell de vida adequat, el dret a l'educació, el dret al lleure, a més de no contribuir a la lluita contra la pobresa infantil".

³ Entitats com Taula per la Infància i l'Adolescència a Catalunya (TIAC), Plataforma d'Infància de Catalunya (PINCAT), UNICEF.

⁴ Informe dels Drets dels Infants Síndic de Greuges 2014, 25 anys de la Convenció. Informe dels Drets dels Infants Síndic de Greuges 2015.

⁵ Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats de la infància i l'adolescència. Des de la promulgació de la Convenció s'ha anat adequant la legislació interna als principis contemplats, però mancava un text legislatiu que incorporés totalment la Convenció.

⁶ Pacte per a la Infància (19 de juliol de 2013), signat per 70 agents socials.

la ciutadania global a l'educació reglada a través del suport a la tasca del professorat, i també amb suport directe a l'alumnat de secundària en la realització de treballs de recerca des de la perspectiva de la pau, els drets humans i la ciutadania global.

D'altra banda, el **Grup d'Estudis i Recerca sobre Drets i Inclusió Social (GERDIS)** del Departament de Dret Civil UB (coordinat pel Dr. Carlos Villagrasa) promou congressos internacionals sobre drets dels infants i adolescents, i impulsa recerques i equips com el **Grup d'investigació multidisciplinar de l'Institut de Ciències de l'Educació UB "Benestar i drets dels infants i adolescents"**, que actualment està analitzant el grau de coneixement i d'exercici responsable dels drets per part dels adolescents entre 12 i 18 anys.

Finalment, un altre exemple del treball de la Universitat de Barcelona per als drets dels infants i adolescents és la seva participació al **Projecte Prometeus**, en què, conjuntament amb altres universitats catalanes i amb institucions i entitats del barri del Raval, la universitat aglutina diferents recursos ja existents i en crea de nous per **facilitar l'accés i l'estada a la universitat dels estudiants de secundària del Raval**.

Les persones que tenim interès i treballem des de la Universitat de Barcelona per la infància i l'adolescència i les seves famílies des del coneixement, la formació, la recerca i la intervenció socioeducativa no podem deixar de **fer una crida per transformar la realitat social dels infants que viuen a Catalunya**.

ALGUNES PUBLICACIONS de Carme Panchón Iglesias:

- Luna, E. (coord.); Blasco, C.; Folgueiras, P.; Lozano, P.; Marín, S. Palou, Panchón, C.; B.; Sabariego, M. (2015). [Disseny i avaluació d'un programa de competències socials per a joves en la gestió positiva dels conflictes](#). Barcelona: CEJFE. Codi: SC-3.194.15 (També edició en castellà)
- Panchón, C. (2014). [Infancia, adolescencia y familias: la exclusión que no cesa](#). El Guiniguada, 22, pp. 103-113. ISSN: 2386-3374.
- Luna, E. (coord.); Blasco, C.; Lozano, P.; Mas, S.; Panchón, C. (2013). [Mediació de conflictes comunitaris, escolars, laborals i justícia juvenil](#). Barcelona: Universitat de Barcelona. (Més 5 vídeos relacionats amb el text docent - Publicacions on-line UB).